

ДАЙДЖЕСТ ЗАКОНОДАВЧИХ НОВАЦІЙ DIGEST OF LEGISLATIVE INNOVATION

Зміни в порядку перевірки бізнесу

Уряд продовжує політику дерегуляції та пропонує повністю перезавантажити систему перевірок бізнесу. Відповідні законопроекти № 5837 та № 5838 вже зареєстровано у Верховній Раді України.

Одним з нововведень є інститут добровільного аудиту компанії, що може стати альтернативою державному нагляду. Тобто підприємство зможе самостійно ініціювати аудит стосовно себе. У разі виявлення порушень санкції не застосовуватимуться, а у разі позитивного висновку – частота планових перевірок зменшиться. Також планується створити інститут страхування цивільної відповідальності діяльності підприємців. Спеціальним законом передбачено, що у разі укладення договору страхування цивільної відповідальності компанії із середнім та незначним ступенем ризику будуть перевірятися рідше.

Також запроваджується обмежений строк для здійснення позапланового заходу з метою перевірки виконання вимог припису: не раніше від останньої дати для усунення порушення, зазначеного у приписі або в іншому розпорядчому документі, та не пізніше як через два місяці від цієї дати. А для підвищення об'єктивності та прозорості розгляду скарг підприємців будуть створені громадські Ради з питань державного нагляду при органах контролю.

Нагадуємо, що діє Інтегрована автоматизована система, де можна побачити чи буде здійснюватися перевірка підприємства. На сьогодні в ній створюється можливість електронного обміну документами, закріплюється можливість подання скарги та можливість відмовитися від комплексного планового заходу через е-систему.

Зміни до бухгалтерії: МСФЗ для всіх малих і середніх підприємств, змінено реквізити первинних документів

Мінфін Наказом № 385 від 09.07.21 р. затвердив зміни до Положення про первинні документи та деяких НП(С)БО. Він набирає чинності з дня його офіційного опублікування, тобто з 10 серпня 2021 р. Так, згідно з новим наказом з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» видалено норму, за якою малі та середні підприємства не могли застосовувати міжнародний стандарт фінансової звітності (МСФЗ), якщо він не поширювався на сферу їх діяльності. Натомість, зараз в НП(С)БО 1 прописано, що МСФЗ в обов'язковому порядку застосовують підприємства, які мають його застосовувати, а також всі, які бажають вести свою облікову політику за МСФЗ. Окрім цього, у Наказі уточнено, що у первинному документі реквізит «одиниця виміру господарської операції» вказують у грошовому та за можливості у натуральних вимірниках. Для цього скоригували абз. 1 п. 2.4 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом

Міністерства фінансів України № 88 від 24 травня 1995 р.

Також відразу у декількох НП(С)БО замінили згадку про коди КОАТТУ на КАТОТТГ (Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад). У формі № 2-мс позицію «Разом витрати (2050 + 2165)» виклали у новій редакції.

У Порядку, затвердженому наказом Міністерства фінансів України № 1213 від 19 грудня 2006 р. оновили норму, яка передбачає, що спрямування підприємствами державного, комунального секторів економіки частини чистого прибутку на квартальну і річну дату балансу відображають на матеріальне заохочення – за дебетом субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» і кредитом рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» наводиться сума нарахованої працівникам винагороди, допомоги, премії тощо, яка обчислена з прибутку попереднього звітного кварталу (року) відповідно до законодавства, установчих і розпорядчих документів та з урахуванням фінансового плану.

Зміни у трудовому законодавстві: хто вже не має права накладати штрафи за трудові порушення

Кабінет Міністрів України постановою № 780 від 28 липня 2021 р. вніс зміни до деяких своїх постанов, у результаті чого позбавив повноважень з нагляду за дотриманням трудового законодавства посадових осіб місцевого самоврядування. За органами місцевого самоврядування залишилося лише право виступати з ініціативою про проведення перевірки. Так, місцеві ради не штрафуватимуть за порушення законодавства про працю та зайнятість населення, а Держпраці не буде спостерігати за дотриманням цими органами законодавства про держнагляд.

Більш детально про останні зміни до нормативних актів з бухгалтерського обліку

У липні 2021 р. Міністерством фінансів затверджено два накази, якими вносяться зміни до нормативних актів з бухгалтерського обліку:

- наказ Мінфіну від 09.07.21 р. № 385 (діє з 10.08.21 р.);
- наказ Мінфіну від 21.07.21 р. № 408 (діє з 21.07.21 р.).

Відповідно до цих наказів у всіх формах фінансової звітності, а також Примітках до річної фінансової звітності та Додатку замість реквізиту КОАТУУ використовується КАТОТТГ. Його необхідно зазначати, починаючи з фінзвітності за III квартал 2021 р. (а за річними формами фінзвітності – зі звітності за 2021 р.).

У формі № 2-мс значення рядка 2285 «Разом витрати (2050 + 2165)» повинні відображатися у дужках.

Малі і середні підприємства повинні будуть засто-

совувати повну версію МСФЗ, а не спрощену, хоча офіційної дати, з якої вони зобов'язані будуть це зробити поки немає.

Реквізит «Одиниця виміру» первинного документа тепер обов'язково заповнюється у грошовому вираженні (натуральні вимірники вказуються додатково та за можливості).

Субрахунок 715 став називатися «Штрафи, пені, неустойки» – облік на ньому ведеться за методом нарахування.

Зміни до Методрекомендації № 356

У Методрекомендаціях, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2000 р. № 356, наведено форми регістрів бухгалтерського обліку (відомостей, журналів і головної книги) для комерційних підприємств, які ведуть облік згідно з НП(С)БО та використовують План рахунків та інструкцію щодо його застосування, затвержені Наказом № 291. Відповідно до Наказу № 408 були внесені наступні зміни в регістри:

– у розд. I Журналу 4, призначеного для обліку необоротних активів, додано окремі рядки та стовпці для відображення довгострокових біологічних активів (рахунок 16). А в розд. III Журналу 5 і розд. IIIA Журналу 5А з'явилися рядки та стовпці для обліку поточних біологічних активів (рахунок 21) і сільгосп-продукції (рахунок 27);

– у Журналі 3, в якому ведеться облік дебіторської та кредиторської заборгованості, цілком логічно замість інформації з рахунку 16 тепер повинна буде відображатися інформація з рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи», але тільки у частині субрахунків 181–183 (без інформації із субрахунку 184). А от сальдо і рухи за субрахунком 184 «Інші необоротні активи», на якому переважно обліковуються довготермінові банківські вклади, Мінфін хоче бачити в складі фінансових інвестицій (зараз субрахунок 184 поряд з іншими рахунками фінінвестицій включено до розд. II Журналу 4). У всіх інших журналах – там, де йдеться про довгострокову дебіторську заборгованість – рахунок 16 також змінено на рахунок 18;

– із Журналів 5 (5А) і 6, призначених для обліку витрат і доходів відповідно, виключено рахунки 99 і 75, на яких раніше вівся облік результатів надзвичайної діяльності;

– у Журналі 7 зараз ураховано, що рахунок 41 змінив свою назву та призначення з обліку пайового капіталу на облік капіталу в дооцінках, а на субрахунку 423, зі свого боку, замість дооцінки стали обліковуватися накопичені курсові різниці;

– у Журналі 1, призначеному для обліку коштів, назву рахунка 30 змінено з «Каса» на «Готівка», в аналітичних даних до рахунків 30, 31, 33 (розд. VII Журналу 1) з'явилися субрахунки 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» (для обліку коштів у СЕА ПДВ), 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті» (для обліку коштів на розподільчому інвалютному рахунку) і 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті»;

– серед осіб, відповідальних за складання регістрів, зазначені виконавець і головний бухгалтер (або особа, відповідальна за ведення бухобліку на підпри-

ємстві).

Форма головної книги, викладена у новій редакції, по суті, залишилася такою самою, як і була (зміни відбулися тільки в реквізиті «Затверджено»).

Регістри тепер можна вести як у паперовій, так і в електронній формі.

Нагадуємо, що Методрекомендації № 356 носять рекомендаційний характер і підприємства не зобов'язані їх використовувати. Тобто можна розробляти власні облікові регістри, але вони повинні мати обов'язкові реквізити, передбачені у ч. 2 ст. 9 Закону № 996.

Розширено перелік інформації, що оприлюднюється у формі відкритих даних, стосовно бенефіціарів

Відповідно до Наказу Міністерства юстиції України від 26.07.21 р. № 2640/5 «Про внесення змін до Переліку інформації, що підлягає оприлюдненню у формі відкритих даних, розпорядником якої є Міністерство юстиції України» розширено перелік інформації, що підлягає оприлюдненню у формі відкритих даних. Зокрема, оприлюдненню серед іншого підлягають:

– перелік засновників (учасників) юридичної особи із зазначенням прізвища, ім'я, по батькові (за наявності), країна громадянства, місце проживання, якщо засновник – фізична особа, або найменування, країна резидентства, місцезнаходження та ідентифікаційний код, якщо засновник – юридична особа;

– розмір частки засновника (учасника);

– прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), країна громадянства та місце проживання кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи або обгрунтована причина його відсутності;

– інформація про встановлення вимоги нотаріального засвідчення справжності підпису учасника під час прийняття ним рішень з питань діяльності відповідної юридичної особи та/або вимоги нотаріального посвідчення правочину, предметом якого є частка учасника у статутному (складеному) капіталі (пайовому фонді) відповідної юридичної особи;

– інформація про встановлення вимоги нотаріального засвідчення справжності підпису учасника під час прийняття ним рішень з питань діяльності відповідної юридичної особи та/або вимоги нотаріального посвідчення правочину, предметом якого є частка учасника у статутному (складеному) капіталі (пайовому фонді) відповідної юридичної особи.

Закон про цифрові паспорти

З 23 серпня 2021 р. набрав чинності закон про цифрові паспорти, а це означає, що паспорт у цифровому вигляді має таку саму юридичну силу, як і паперовий документ. Тепер документи у додатку Дія за свідченням законодавця повинні приймати всюди – від магазинів до Верховної Ради. Дійсність паспорта у Дії можна перевірити через QR-код, який діє три хвилини. Завдяки цьому підробити, викрасти чи забути паспорт неможливо.

Також з'явилася нова функція – шеринг документів, завдяки якій їх цифрова копія може бути надіслана зі смартфона одразу у систему запитувача.

Додаткову інформацію можна отримати на сайті www.paperless.diiia.gov.ua, де розміщені всі інструкції з роботи та використання цифрових документів.

Зараз також іде процес і робота над такими програмами у «Дії» на 2021 рік:

- подача документів для державної реєстрації шлюбу;
- видача витягів із реєстру актів цивільного стану;
- витяг з реєстру речових прав;
- витяг з реєстру юридичних осіб;
- довідка про місце навчання;
- електронний лікарняний;
- декларація з сімейним лікарем;
- ковідний сертифікат;
- призначення субсидії;
- перепризначення допомоги ВПО;
- отримання інформації про статус ветерана;
- посвідчення ветерана;
- цифрове пенсійне посвідчення;
- державна допомога на дітей одиноким матерям;
- електронна пенсійна справа;
- довідка ОК-5, ОК-7 про застраховану особу;
- довідка про дохід пенсіонера;
- довідка про відсутність судимості;
- оформлення ДТП: Євро протокол;
- видача містобудівних умов та обмежень;
- реєстрація декларації про готовність до експлуатації самочинно збудованого об'єкта;
  - Е-підприємець (відкриття 10 видів бізнесу за однією заявою);
  - декларація про відходи;
  - довідка про фонові концентрації;
  - подача заяви на приєднання до єдиного рахунку;
  - отримання судового рішення;
  - отримання виконавчого документу – виконання рішення суду;
  - обмін посвідчення на управління маломірними катерами;
  - перша реєстрація плавзасобу фізичною особою у судовій книзі України;
  - сповіщення про перегляд кредитної історії;
  - призначення належного користувача;
  - сповіщення про зміну статусів боргів;
  - заміна посвідчення водія (доставка Укрпоштою);
  - опитування.

Зміни в декларації з податку на прибуток

Із 17 серпня 2021 р. вступив у дію наказ Мінфіну № 317 від 04.06.21 р. Відповідно до нього внесено зміни в наступні розділи декларації:

– з'явився новий рядок 7.1 (для нерезидентів), де необхідно вводити інформацію про здійснення діяльності нерезидентом через постійне представництво, зокрема код ЄДРПОУ постійного представництва, якщо воно акредитоване, якщо ні – то ідентифікатор об'єкта оподаткування згідно з повідомленням про такий об'єкт оподаткування, поданим до контролюючого органу;

Також зміни торкнулися додатків:

- додаток ПН – доповнено новою позицією «Відмітку про відсутність статусу юридичної особи»;
- додаток РІ – виключено різницю, на яку збільшується фінансовий результат до оподаткування, а саме суму витрат, понесених платником податків під час здійснення операцій з нерезидентами, якщо такі операції не мають ділової мети; доповнено новою різ-

ницею стосовно збільшення фінансового результату до оподаткування податкового (звітного) періоду на суму витрат, пов'язаних із виконанням умов договору про надання бюджетного гранта, понесених у поточному звітному періоді за рахунок таких грантів (але не більше суми таких грантів) та включених до складу витрат поточного звітного періоду відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності; доповнено новими різницями щодо зменшення фінансового результату до оподаткування:

- необхідно зазначити суму бюджетних грантів, отриманих платником податку та включених до складу доходів звітного періоду;
  - суму отриманої одноразової компенсації суб'єктам господарювання відповідно до Закону України «Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» та включеної до складу доходів звітного періоду;
  - суму списаних штрафних санкцій і пені та включених до складу доходів звітного періоду.
  - додаток АМ – після рядка за кодом А17 доповнено новим рядком КП «Капіталізовані проценти, включені до собівартості необоротних активів».

Державна податкова служба оприлюднила перелік суб'єктів господарювання, які мають податковий борг

Згідно з п. 35.4 Податкового кодексу України податкова служба має оприлюднювати інформацію про суб'єктів господарювання, які мають податковий борг. До таких суб'єктів господарювання також належать фізичні особи-підприємці. Отримати дані можна на офіційному сайті ДПС у вкладці «Переліки». Інформація включає відомості про суму боргу окремо для державного та місцевого бюджету.

Нові вимоги до оформлення документів

З 1 вересня 2021 р. набув чинності новий ДСТУ 4163:2020 «Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів» згідно з Наказом ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» № 144 від 01.07.20 р.

Зміни торкнулися складу реквізитів документів, змісту та місця розташування реквізитів у документах, бланків та оформлення документів, вимог до виготовлення документів.

Згідно з п. 4.4 ДСТУ 4163:2020 документ набуває юридичної сили, якщо він має наступні реквізити: найменування юридичної особи, назва виду документа (не зазначають на листах), дата документа, реєстраційний індекс документа, заголовок до тексту документа, текст документа, підпис (для електронних документів – електронний підпис або електронна печатка у разі відсутності електронного підпису).

Зміни до порядку подання електронних відомостей про трудову діяльність працівників

Відповідно до проекту постанови Пенсійного фонду України передбачається, що відомості про трудову діяльність можна буде подавати працівникам самостійно через територіальні органи ПФУ або їх може передати страхувальник через вебпортал ПФУ. Відомості про трудову діяльність необхідно буде подавати одноразово, і вони включатимуть лише всі сторінки трудової книжки. Окремим пунктом постанови зазначено, що спочатку подаються відомості про працівників, яким залишилося до виходу на пенсію два і менше роки.

Держпраці доручено обробляти запити на видачу дозволів за п'ять днів

Державній службі України з питань праці та її територіальним органам доручено обробляти запити на надання дозволів з виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатацію (застосування) машин, механізмів і устаткування підвищеної небезпеки не більше, ніж за п'ять днів.

Перенесення робочих днів у 2022 р.

Затверджено розпорядження Кабінету Міністрів, яким рекомендується підприємствам, установам та

організаціям перенести робочі дні понеділка 7 березня на суботу 12 березня та понеділка 27 червня на суботу 2 липня у 2022 р. Окрім цього вже затверджені перенесення вихідного дня: у суботу 1 січня на понеділок 3 січня, у неділю 24 квітня на понеділок 25 квітня, у неділю 1 травня на понеділок 2 травня, у неділю 12 червня на понеділок 13 червня, у неділю 25 грудня на понеділок 26 грудня. Ці рекомендації обов'язкові для виконання всіма державними підприємствами та установами. Приватні підприємства вирішують на власний розсуд.

31 вересня діє одноразове добровільне декларування

Громадяни України, які мають активи, що не були оподатковані як належить, можуть добровільно пройти одноразове (спеціальне) декларування, сплатити одноразовий збір, і легалізувати такі активи. Зокрема, це відноситься до грошових коштів, валютних цінностей, цінних паперів, рухомого та нерухомого майна в Україні та закордоном. Подати декларацію можна через Електронний кабінет ДПС. Перед цим необхідно розмістити кошти (якщо активом є саме грошові кошти) на спеціальному рахунку в банках України.

підготував Роман Джебрайлов